

"GLAS NARODA"

(VOICE OF THE PEOPLE)

Owned and Published by Slovenic Publishing Company, (A Corporation).
Frank Baker, President; J. Lupsa, Sec. — Place of business of the
corporation and addresses of above officers: 216 WEST 18th STREET,
NEW YORK, N. Y.

49th Year

"Glas Naroda" is issued every day except Saturdays, Sundays
and Holidays.
Subscription Yearly \$6.—. Advertisement on Agreement.

Za celo leto velja list za Ameriko in Kanado \$6.—; za pol leta \$3.—;
za štiri leta \$18.—. Za New York za celo leto \$7.—; za pol leta \$3.50.
Za inostranstvo za celo leto \$7.—; za pol leta \$3.50.

"Glas Naroda" tiskava vsaki dan izven sobot, nedelj in praznikov.

"GLAS NARODA," 216 WEST 18th STREET, NEW YORK, N. Y.
Telephone: CHelsea 9-1343

NEWYORŠKIM SLOVENCEM

Prav resno ste vabljeni na javni ljudski shod, ki se
vrši v nedeljo, 3. maja v Slovenskem narodnem domu,
253 Irving Avenue, Brooklyn, N. Y.

Ta shod sklicuje Slovenska sekcija Yugoslav American
Committee of the U. S. War Savings Staff for the State
of New York sporazumno s U. S. Treasury Departmentom
in z Združenimi Slovenskimi Društvami v New Yorku.

Namen tega shoda je: 1) Potrditi rojakom v New Yorku
in okolici natančne informacije glede važnosti varčevanja
(štedenja) v sedanjem vojnem času; 2) pojasniti pomen
nakupovanja vojnih (obrambnih) bonдов in znamk, kakor
tudi o vladnih določbah o istih; 3) poudariti važnost
teh bonдов tako za posameznika, za posamezno družino,
kakor tudi za celo državo.

Na govorniškem programu bo poleg slovenskih go-
vornikov nastopil tudi zastopnik U. S. Treasury Depart-
menta, ki bo po svojem govoru drage volje odgovarjal tu-
di na vsa stavljen vprašanja, ki se tičejo tega predmeta.

Vstopnine na ta shod ne bo nobene in tudi nikake ko-
lekte ne bo. Tudi se ne bo ničesar prodajalo in ničesar po-
njalo. Vstopnina je torej prosta v polnem pomenu besede.
Sklicatelji namreč hočejo, da ne bo prav nobene ovire
in vzroka, zakaj bi se vsak rojak in rojakinja in njho-
ve družine ne udeležile tega vevlačnega sestanka.

V sedanjem kritičnem času, ko je skoro cel svet ob-
jet v vojnem plamenu in ko je tudi naša nova domovina—
U. S. A. prisiljena, da mobilizira vse svoje premoženje
za obrambo svoje neokrnjenosti, svoje svobode in svojih
demokracijskih institucij ter da skupno s svojimi zavezni-
ki stre in uniči tri-glavnega zmagaja—hitlerizem, so in mo-
rajo biti interesi naše republike na prvem mestu. Vse dru-
ge zadeve, pa naj bodo še tako važne za posameznika,
morajo stopiti na poznejša mesta. Naša država, naša svo-
boda in demokracija so in morajo biti za nas vse in vsake-
ga izmed nas najdragocenejše stvari na svetu, tudi dra-
gocenejše kakor naše življenje.

Zato vsi na ta shod, moški in ženske, staro in mlado.
Noben vzrok na 3. maja ne sme biti bolj važen kot je ta
shod. Dvorana mora biti nabito polna kot še ni bila niko-
li, kajti ta shod mora biti prava manifestacija naše lojal-
nosti in naše ljubezni do naše nove domovine, ki nam je
dala varnega zavetja, obilnega in dobrega kruha in poleg
tega pa tudi svojo svobodo in tudi svoje državljanstvo.
Dala nam je torej neizmerno veliko. Sedaj je prišel čas,
da ji izkažemo svojo hvaležnost, svojo ljubezen in svojo
stoprocentno udanost in zvestobo.

Za Slovensko sekcijo Y. A. C. U. S. W. S. S. N. Y.

Leo Zakrajšek, preda.
Mrs. Anna Krasna, tajnica
Frank Kerže
Valentine Pavlič
Rev. Pius Petric
Ignac Hudec

ZATEMNITEV V QUEENS OKRAJU

Jutri zvečer, to je v torek,
bo zatemnjen ves južni okraj
Queens, razum Rockaway.

Prihodnji terek bo zatemnjen
severni del Queens okraja, go-
renji del mesta New Yorka
(Manhattan) pa bo zatemnjen
v četrtek, dne 7. maja.

Vesled vojne bo prizadet tudi
ponoči najbolj razsvetljeni
kraj na svetu—Times Square
v New Yorku. To bo prihodnji
teden v torek in bo zatemnjen
od 9 pa do 9.20 zvečer. Poleg
tega pa bo zatemnjen še ves
del New Yorka od 23. pa do
123. ulice, od Hudsona pa do
East Riverja.

Zatemnitev v južnem Queens
okraju se prične ob 9. zvečer
in bo trajala do 9.20.

Zupana La Guardia je po ra-
dio postaji WNYC naznanil,
da bo od sedaj naprej imel
svojo večbalo zatemnitevov
vsak posamezni kraj New Yorka,
nato vsak izmed petih o-
krajev, slednjič pa cela metro-
pola.

Japonsko brodovje odplulo

Oblasti na Cejlonu so mne-
nja, da so japonske bojne la-
dije odplule iz Bengalskega za-
liva in so se najbrže umaknile
v Singapur.

V tem brodovju so bile tri
oklopnice, pet maticnih ladij
za aeroplane ter več lahkih
krizark in rušilev.

Nemški list v Italiji

V Italiji je sedaj že toliko
nemških uradnikov, da je nem-
sko propagandno ministrstvo
pričelo za nje izdajati dnevnik
v nemškem jeziku.

List "Italiener Beobachter"
je po obliki in vsebini sličen
nemškemu dnevniku, ki izhaja
po zaslednih deželah.

ADVERTISE IN

"GLAS NARODA"

Pismo iz New Yorka

April 20, 1942.

Za vsalega pravega Jugo-
slovana je popolnoma jasno,
kaj hočemo, da naj se zgodi z
našo staro domovino po tej
vojni. Hočemo Jugoslavijo, ce-
lo in še povečano, hočemo nje-
no notranjo ureditev po naj-
modernejših demokratičnih na-
čelih.

Ko govorimo o "povečani"
Jugoslaviji, je to zlasti nam
Slovincem samo po sebi raz-
umljivo. Saj neprestano misli-
mo na naše Primorje in na naš
Korotan. Ne samo mi ameriški
Slovenci, prav tako in še bolj
Slovenci tam doma na rodni
zemlji in povsod po svetu, kjer
koli so. Ako Primorje in Korotan
ne prideta nazaj k sloven-
ski in jugoslovanski zemlji, bo-
mo občutili to ponovno izgubo
še bolj živo kot po zadnji sve-
tovni vojni. Vse trpljenje našega
naroda se nam bo zdelo
zastonj, vsa druga svetovna
vojna nam ne bo prinesla prav
nobene dobičke.

Naši uradni zastopniki so
odšli po razpadu Jugoslavije v
svet z izrecnim naročilom na-
roda, da morajo delovati v zu-
nanjem svetu za to stvar. Tudi
sami so dobro čutili, da je le
v delu za ta cilj pravi pomen
njihovega pohoda po svetu.

Ze dne 1. maja preteklega
leta, torej še preden je potekel
meseč po polomu Jugoslavije,
so zastopniki našega naroda
nekje na srednjem vzhodu iz-
delali tozadevni "memorandum"
v angleškem jeziku, z
namenom, da z njim širijo to
misel med angleško govoreči
svet. Svoje zahteve po Pri-
morju in Korotanu za bodočo
Jugoslavijo so utemeljili z naj-
različnejših vidikov. Tisti me-
morandum je bil poslan tudi v
Ameriko v večjem številu izvo-
dov in smo ga mnogi videli in
študirali že pred kakimi osmi-
mi meseci.

Po prihodu vlade v London,
je bivši vladni predsednik Si-
mović javno spregovoril odlo-
čno besedo o zahtevah Jugo-
slavije po končani vojni. Vse
to je brez pridržka javno po-
vedal in smo vedeli, da tisti
memorandum ni le iznajdba
slovenske delegacije pri vladi,
ampak zahteva celokupne Ju-
goslavije. Sedanjí predsednik
jugoslovanske vlade, Slobodan
Jovanović, je ponovno pouda-
ril, da je naloga vlade sedaj
prav ista kot je bila pod Simo-
vičevim vodstvom.

Ko je dospela delegacija ju-
goslovanske vlade sem v Ame-
riko, med njimi naš slovenski
minister Franc Snoj, smo čuli
že mnogo izjav, da je njena na-
loga zlasti ta, da deluje za po-
vratek izgubljenega slovenske-
ga ozemlja v naročje Jugosla-
vije. Jaz se prav dobro spomi-
njam, da je bila ta točka ena
poglavitnih v prvih javnih go-
vorih v Clevelandu, ki jih je
imel minister Snoj. On in drugi
ministri v svojih govorih ne-
prestanj polagajo na srce svoj-
jim poslušalcem, slovenskim
Amerikancem, naj imajo to na-
logo tudi sami pred očmi in po
najboljših močeh podpirajo na-
pore jugoslovanske vladne de-
legacije, da se ta naš skupni
končni cilj doseže.

V kratkem bo iz tiska pose-
bna knjiga o Sloveniji v an-
gleškem jeziku, ki jo izda de-
legacija jugoslovanske vlade v
Ameriki, in bo razposlana ko-
likor mogoče vsem vidnim
Amerikancem, da se seznanijo
s temi zahtevami Slovencev,
Hrvatov in Srbov, ki verujejo
v Jugoslavijo. V tej knjigi bo
v ospredju prav ta naša zahte-
va in knjiga bo na ves glas
opozarjala ameriški svet in
sploh Zaveznike, kaj pričaku-
jejo Slovenci in z njimi vsi Ju-
goslovani od tistih, ki bodo ko-
vali mir po tej vojni.

Do sem je vse v redu in vi-

deti je, da je slovenska stvar
v dobrih rokah. S tem pa seve-
da še davno ni rečeno, da je
stvar že tudi dosežena. Garan-
cije, da zastopniki Slovenije in
cele Jugoslavije mislijo na vse
to, nam ni treba šele iskati. Te
garancije so pred nami. Naši
vladni zastopniki tudi z največ-
jim zanimanjem spremljajo po-
sebno gibanje Primorcev in
Korošcev samih in so veseli, da
se narod sam zanima za svojo
nadalnjo usodo.

Nekaj drugega pa je, ce kdo
poprašuje, kje so garancije
Amerike in Anglije in Rusije
in drugih takih mogočnjakov,
da bodo tiste naše zahteve upo-
števale. Saj ravno za to nam
gre, da take garancije dobimo.
Stvari se pa sučejo tako, da
je zelo verjetno, da bodo tiste
garancije prišle. Treba bo boja
koncem vojne. Če bi bilo tako
lahko dobiti tiste garancije, če-
mu potem sploh treba, da za-
stopniki jugoslovanske vlade
neprestano opozarjajo svet na
svoje in naše zahteve? Čemu
bi bilo treba, da pozivljajo lu-
kajšnji slovenski narod na po-
moč za svoje napore? Čemu
bi bilo treba potem izdajati
knjige in memorandume?

Če bi bilo samo od naših
ministrov odvisno, kako kmalu
bomo imeli te garancije, le
verjemite, da bi jih že od lan-
skega maja sem imeli. In po-
tem bi lahko lepo mirovali in
samo študirali pratioke, če je
kje v njej zapisano, kdaj bo
koniec vojne. Vse drugo bi bilo
za nas—garantirano.

Ker pa ni tako, žal, da ni
tako, je za nas vse mnogo bo-
lje, da smo na straži in skuša-
mo najti vsak svoje delo v skr-
beh za garancije.

Ali ne mislite tudi Vi tako,
gospod urednik?

Pozdravljeni!

Nardžic.

JUGOSLOV. AKTIVNI ČAST- NIKI GOVORE DOMOVINI.

(JIC.) — Dne 9. aprila je bi-
la na londonski radijski postaji
oddaja Združenja jugoslov. ak-
tivnih častnikov pod pokrovit-
eljstvom jugoslov. vlade. Naj-
prej je govoril častnik Hrvat,
ki je med drugim dejal:

"Mladi hrvatski častniki ju-
goslovanske vojske! Vi ki ste
dovršili naša vojno akademijo
in za katere obstoje naši skupni
ideali! Kralj, domovina, Ju-
goslavija, poslušajte naročilo
vsakega tovariša, častnika Hr-
vata

"Kaj še vedno trpite Pave-
liča in njegove vstaše, ki so
prodali Dalmacijo sovražniku,
ki so zaprli dr. Maček in v
Hrvatski uvedli teroristični re-
žim, v katerem mro ne samo
Srbi, ki jih je padlo na tisoče,
temveč tudi Hrvati? Kaj boste
dovoljevali, da ti zločinci go-
vorijo v imenu hrvatskega na-
roda s katerim nimajo ničesar
skupnega? Oni podijo Hrvate
v vojno proti bratom Rusom in
proti njihovi lastni svobodi.
Ali boste mar šli v borbo proti
Srbom in proti jugoslov. vojno-
mu ministru Draži Mihajlovi-

JERKY KOPRIVSEK in njegov
orkester na ploščah
Tereščina Polka
Na planincih—valček št. M 575
in DUQUESNE UNIVERSITY
TAMBURICA — št. M 571
Za toz. centk in cene plošč se
obrnite na: JOHN MARSH INC.
463 West 42nd Street, New York

Peter Zgaga

PISMO IZ BOLNIŠNICE

VII.

Mali Frankie

Frankiejevih ljudi se le me-
gleno sponinjam, dasi so pred
leti stanovali prav v bližini
mojega doma.

Kmalu po tistem je mož
umrl in pustil vdovo s šestimi
otročki. Najstarejši je bil
Frankie, ki je dopolnil letošnje
pomlad dvanajst let.

Opisali so mi ga kot slabo
tnega, skrajno nervoznega o-
troka.

Mati je hodila v dnino. Tiste
ure, ko je bil Frankie v šoli in
v cerkvi je skrbela dobra sose-
da za njegove bratce in se-
strice.

Fant se je izredno dobro učil.
Solske sestre njegove marlj-
vosti kar niso mogle prehlali-
ti.

Bil je vzgojen v najstro-
žjem katoliškem duhu.

Strežal je pri jutranjih in
nedeljskih mašah ter dobil od
dobrih duhovnikov marsikak-
šen dajm ali kvoder. Ves svoj
borni "zaslužek" je dajal ma-
teri, in kadar je bila reva prav
posebno žalostna in obupana,
jo je tolažil, naj se nekaj let
počaka in potrpi, da doraste
in postane gospod.

Ob nedeljah je pel na kora-
ter s svojim čudovito lepim so-
pranom razveseljeval farane.

Vzrok njegove nervoznosti
je segal sečem let nazaj.

Do svojega petega leta je bil
živahen, rdečelichen otrok. Oče
je namreč precej dobro zaslu-
žil, čeprav samo za sproti:
Družini ni ničesar manjkalo.

Nekega meglenega popoldne
je sedel Frankie na porču ter
se, ves zatopljen v igro, ni
zmenil za dogodke na cesti. Iz-
nenada ga vrže strahovit tresk
s stola.

Pozneje je pripovedoval, da
je bila strašna, rjaveča žival,
ki je ropotajoč puhala iz sebe
smrdljivo sapo.

Bilo je pa nekaj drugega.

Sofer velikega trucka je iz-
gubil kontrolo, truck je treščil
v porč, in sopihajoči motor se
je ustavil skoro tik Frankieje-
vega obraza.

Fantu so skušali živce o-
zdraviti ali že vsaj popraviti
po raznih zavodih. Na občinske
stroške se je pečalo z njim več
slovitih strokovnjakov, toda
ves njihov trud je bil skoro za-
man.

Odpravili so mu le tresavico
(nekakšen "sv. Vida ples"),
nervoznost je pa ostala, in edi-
no razveseljivo je bilo, da se je
za spoznanje manjšala od leta
do leta.

Zadnje čase se je bal edino-
le avtomobilov in se jim je
previdno izogibal.

Prvi petek v marcu, malo
pred polsedmo uro zjutraj, je
menda pozabil izogniti s e
ogromnemu trucku, brzemu
z vso naglico v smeri proti
Lincolnovemu predoru.

Če je bila fantova ali sofer-
jeva krivda, ne bo menda nik-
dar dognano.

Frankieja, ki se mu je mu-
dilo v cerkev k obhajilu, je vr-
glo dvajset čevljev daleč za ni-
zek plot.

Minogredoči so slišali njego-
ve slabotne vzdihne, ga pobrali
in poklicali ambulanco.

Nekaj minut po sedmi uri
sta dva policista v spremstvu
ambulančne zdravnice prinesla
malega ponesrečenca v naš od-
delek in ga položila na posteljo
poleg vrst, dobrih pet kora-
kov od mojega ležišča.

Službojoči zdravnik je izra-
zil svoje dvome, če bi bilo pri-
poročljivo, naložiti ga se en-
krat na nosilnico in ga odnesti
v operacijsko sobo v tretjem
nadstropju. Pet drugih zdrav-
nikov mu je pritrdilo, nakar so
sklečili, operirati ga kar na
postelji v wardu.

Poleg drugih poškodb, zlo-
jene roke in noge, si je pri
padu tudi hrbtnico hudo po-
škodoval.

Boga, po katerem je s takim
hrepnenjem hitel v cerkev,
mu je prinesel duhovnik v bol-
nišnico in mu podelil zadnjo
tolažbo za umirajoče.

Nato so pripeljali iz opera-
cijske sobe aparat za omamlje-
nje ter veliko, belo pregrnjeno
mizo z instrumenti. Vse skupaj
so bolničarji ogradili s platne-
no steno.

Operacije se je lotil prizna-
ni kirurg, kateremu je poma-
galo pet zdravnikov in dve iz-
kušeni bolničarki.

Skozi platneno steno je bilo
prosojno videti gibe zdravni-
kov ter slišati rožljanje srebr-
nih instrumentov.

Takrat se je iznenada od ne-
kje pojavilo šest redovnic, naj-
brž solskih sester. Poklekile so
pred platneno steno, sklonile
glave in začele verno moliti.

To je bil eden največjih kon-
trastov, kar sem jih kdaj videl
v svojem pestrem življenju.

Dve mogočni sili, molitev in
moderna zdravniška znanost,
sta se nehoti in nevede združe-
vali in skušali ohraniti mlado
življenje.

Gibi zdravnikov so postajali
hitrejši in nestrpnější.

Prednica je začela šepetaje
moliti žalostni del rožnega
venca. Tovarišice so ji šepetaje
in solzljivi oči odgovarjale.

Slednjič je kirurg odložil
zadnji instrument. Zdravniki
so sklonili glave in začeli drug
za drugim odhajati.

Niti molitev, niti moderna
zdravniška znanost nista uspe-
li. Operacija se ni obnesla.

Najvišja Sila, ki vlada vse-
miru in vsemu, je odločila po
svoje in n poklicala malega
Frankieja v družbo božjih kri-
latev, po katerih je nedvomno
vedno utihem hrepnel.

Povedali so mi, da se je celo
v smrti blaženo smehljaj.

Jutri se nekaj zadnjih besed,
nakar bo končano to, za
bralce precej utrudljivo pismo
iz bolnišnice. Zdi se mi, da se
bom v svojih prihodnjih spisih
še marsikdaj vrnil sem, pose-
bno glede raznih značilnih pri-
mer, katere bi drugod zaman
iskal, dočim jih tukaj prav
lahko najdem.

KUPUJTE

UNITED STATES
SAVINGS BONDS
in STAMPS

KUHARSKA KNJIGA:

Recipes of All Nations

(V angleškem jeziku)

RECEPTI VSEH NARODOV

Stane samo \$2.00

Knjiga je trdo vezana in ima 821 strani

Recepti so napisani v angleškem jeziku, ponekod pa so
tudi v jeziku naroda, ki mu je kaka jed posebna v navadi.
Ta knjiga je nekaj posebnega za one, ki se zanimajo za
kuhanje in se hočejo v njem čim bolj izvežbati in
izpopolniti.

Naročite pri

KNJIGARNI SLOVENIC PUBLISHING CO.
216 West 18th Street New York, N. Y.

Kakor plaz...

ZGODOVINSKI ROMAN.

85

"Ogriški narod vas zove v domovino, veličanstvo. Ogrska je kraljestvo in v nji sme vladati samo kronani in maziljeni kralji. Ako nastopite proti Horthyju zavedajo se svojih pravic, si ne bo upal boriti se z vami za vladarsko oblast!"

"To je samo puhlo domnevanje, grof Bloddy," je pripomnila Zita, "na tako slabe nade se ne sme zanašati njegovo veličanstvo ob svojem poskusu, da se zopet vrne v domovino."

"Veličanstvo, jaz, grof Hunyady, Rakovsky, Ostenburg in drugi jamčimo s svojim življenjem za varnost vašega veličanstva! Vse je pripravljeno. Vaše veličanstvo sprejme v Sombathelyju njegova milost škof Mikles. Časniki so veličanemu kralju zvesti in vdani vašemu veličanstvu. Poskrbeli smo ponarejene potne liste in jih dali vidirati, da torej ni nobene zapreke za odpotovanje vašega veličanstva."

Dočim je bil cesar še neodločen in se še ni hotel vezati na nobeno odločitev, je cesarica Zita naglo pripomnila.

"Nič preveč me zupam v vaš načrt, grof Erdody. Horthy je prejasno pokazal svoj namen, si zagotoviti oblast, kakor da bi mogla verjeti, da bi mogel že sam prihod njegovega veličanstva spremeniti njegovo mišljenje; na drugi strani pa ne smatram za ogroženo življenje njegovega veličanstva in sem sama prepričana, da bi njegov povrtek vzbudil v narodu razpoloženje in simpatije."

Nato je tiho šepnila cesarju:

"Wolkenstein je vendar pisal, da potrebuje še nekaj mesecev za priprave. Gre za poskus, ki ne more imeti slabih posledic."

Cesar se je odločil:

"Potovala bova skupaj, grof. Ne verjamem, da bi bil Wolkenstein odsvetoval ta poskus, ki je nesporno propagandno sredstvo, katerega ne smemo podcenjevati."

Erdody, ki ni bil pučen o Wolkensteinovi delovanju in je samo površno poznal grofa, je bil zadovoljen s cesarjevim pritrditvijo. Poskus s cesarjevim povratkom na Ogrsko zanesti zmedo v Horthyjevo notranjo politiko, niti je povzročal skrivno veselje. Dasi je bil grof zvest cesarju, ki mu je bil vedno prijateljsko naklonjen, vendar ni bil nikakor fanatičen monarhist, ki bi žrtvoval življenje in imetje za vzpostavitev odstavljene kralja.

Njegov predlog se mu je sicer zdel prikladen, da zopet vzbudi v ljudstvu spono in kraljeve pravice in omaja pozicije Horthyjeve vlade, ni pa računal na poln uspeh tega podjetja. Smatral je stvar, kakor cesarica, za dobro propagandno sredstvo monarhistične agitacije. Zaupam, ki ga je kazal kralj, hoteč se nepričakovano pojaviti sredi svojega naroda in se popolnoma zaupati njegovi zvestobi, je moglo samo dobro učinkovati in vzbuditi v ljudskih masah nove simpatije.

Tako so uprizarili cesarjev povrtek na Ogrsko. Skrivaj, pod tujim imenom je Karel odpoval v spremstvu grofa Erdodyja preko Dunaja v Budimpešto. Na Dunaju se je ustavil en dan, ne da bi kdo vedel zanj. Skrivaj se je. Kljub napetemu pričakovanju, kakšen izid bo imelo njegovo podjetje, je bil deševno močno potit in mučila ga je misel, da se mora kot begunec skrivati na tleh, kjer so preje stoletja gospodovali njegovi pradedi. Spominjal se je, s kakšnimi nadanji so ga pozdravljali narodi, ko je nastopil vlado, kako so mu takrat izražali svojo vdanost in svojo ljubezen. Razmišljal je o tem in začutil, da ni brez krivde, da je razpadlo cesarstvo. Poslušajče neodgovorne svetovalce, je marsikaj storil in opustil, kar je izpodkopavalo temelje državi. Kot težak kamen je ležal sponu na te dogodke v njegovi duši. Često je s silo moral zadušiti solze, ki so mu ob spominu na te čase privrele v oči kot spremljevalke težke boji, ki mu je razjedala dušo.

V dvorcu v Budimpešti je k službujočemu častniku stopil oficir, čigar dolgi plašč je skrivaj njegovo šaržo.

"Ali morem govoriti z ekszellenco Horthyjem, gospod stotnik?"

Stotnik je to zanikal. Presenečen po kratkem resnem vprašanju je vladno pristavil:

"Ne brez predhodne prijave pri kraljevem adjutantu."

Neznani oficir je, smeja se, uprl svoj pogled v stotnika.

"Ne poznate me, gospod stotnik? Nadejati se, da bo njegova ekszellenca meni pač dovolila razgovor. Jaz sem kralj Karel. Prijavite moj prihod njegovi ekszellenci."

Stotnik se je presenečeno umaknil za korak in se postavil v strumno pozicijo:

"Na službo vašemu veličanstvu!"

Nato je tekel v stražnico in telefonski neverjetno vest kraljevemu adjutantu, ki je z njo odhitel k državnemu upravitelju. Horthy je bil ves presenečen vendar ni bilo v njegovi zunanjski opaziti ničesar, kar bi kazalo na razburjenost in vznemirjenost. Zaukazal je, naj cesarja odvedo v eno izmed kraljevih dvorov. Po nekaj minutah se je tudi sam napotil tjakaj.

Karel ga je sprejel z razprostrtimi rokami in ga objel.

"V posebnem zadovoljstvo mi je, da vas zopet vidim, ekszellenca."

Državni upravitelj se je vedel hladno, skoraj nedostopno.

"Veličanstvo, presenetli ste me s svojim prihodom. Boli se, da bi stvar imela neprijetnih posledic."

Cesar se je vsedel in nato se je vsedel tudi Horthy.

"Ekszellenca, razumeli boste, ako hočem v svojem kraljestvu, katerega zakonodajni zbornici ste proglasili vzpostavitev kraljevine, zopet vzeti v roke vladarsko žezlo."

"Vašemu veličanstvu v tem slučaju ne bo mnogo koristilo moje razumevanje. Nobene nade ni, da bi bilo mogoče premagati odpor, ki bi nastal v slučaju, da bi vaše veličanstvo zopet hotelo zavladati na Ogrskem. Ne samo nevolja vsega naroda proti habzburškemu gospodstvu, ki bi se končno dala ukrotiti, marveč predvsem zunanje politične razmere so proti temu načrtu. Nove države Roumija, Jugoslavija in Češkoslovaška bi porabile vsa sredstva vojaške sile, da preprečijo vzpostavitev habzburške dinastije. Madžarska bi se zapletla v novo vojno. Antantne države bi se znova vmešale in znova bi bil razrušen državni red, ki je bil jedva vzpostavljen."

(Nadaljevanje.)

Slovenci na Gorenjskem pod Hitlerjem

(Izvirno poročilo iz Slovenije.)

(Nadaljevanje.)

Dne 7. avgusta je bil iz zasede na klanec pod novimi gospodarskimi poslopi na bano-vinski cesti Bled—Bohinj ustre-ljen svetna Frane, plavalni mojster iz Mlinega. Dolžili so ga bili, da je Nemcem izdajal ubežnike.

Kolikor je znano, ni bilo radi tega umora nikakih posebnih posledic.

Dne 19. avgusta je spet poslovalo izredno sodišče in obsodilo na smrt 6 moških iz dravogradskega okraja, ki so bili takoj ustreljeni v Begunjah. Ni pa znano, za kateri posebni zločin so morali plačati s smrtjo. Bili so izmed talcev. O tem je izšel razglas:

BEKANNTMACHUNG.

Posebno sodišče, postavljeno po šefa civilne uprave za Korosko in Kranjsko, je 19. avgusta obsodilo — na smrt šest moških. Njih imena so:

Frane Stern, 29 letni delavec iz Zupne vasi pri Sp. Dravogradu.

Henrik Sagernik, 29 letni urar iz Zupne vasi pri Sp. Dravogradu.

Julij Messner, 26 letni strojnik iz Dobje vasi.

Rafael Pavlin, 34 letni zidar iz Romberka pri Prevaljih.

Mihail Spacapan, 36 letni zidar iz Pelajna pri Prevaljih.

Anton Jerič, 22 letni pomožni delavec iz Romberka pri Prevaljih.

Osojeni so bili radi pripravljanja sabotažnih dejanj, radi nošnje prepovedanega orožja in ker so razširjali komunistične letake. — Usmrtitev je bila nemudoma izvršena.

Kutcher, načelnik civilne uprave.

Dne 19. avgusta so ubili na Storišču 34 letnega Nemca, ravnatelja "Volksbanke" v Kranju. Ime mu je bilo Walter Hecker. Sum je padel na nekoga Milorada Stosiča, ki je bil med talci v Begunjah.

Splošno mnenje med ljudmi je bilo, da Stosič ni mogel biti udeležen pri umoru, ker je bil v Begunjah v zaporu že nekaj dni pred umorom. Kljub temu je bil obsojen in so ga v Kranju javno obesili. Radi tega so ljudje prepričani, da se je Stosič sam javil in vzel nase krivdo, da bi na ta način rešil deset drugih talcev gotove smrti. O Stosičevi obsodbi in smrti je izšel zopet razglas.

Dne 19. avgusta so ubili na Storišču 34 letnega Nemca, ravnatelja "Volksbanke" v Kranju. Ime mu je bilo Walter Hecker. Sum je padel na nekoga Milorada Stosiča, ki je bil med talci v Begunjah.

Splošno mnenje med ljudmi je bilo, da Stosič ni mogel biti udeležen pri umoru, ker je bil v Begunjah v zaporu že nekaj dni pred umorom. Kljub temu je bil obsojen in so ga v Kranju javno obesili. Radi tega so ljudje prepričani, da se je Stosič sam javil in vzel nase krivdo, da bi na ta način rešil deset drugih talcev gotove smrti. O Stosičevi obsodbi in smrti je izšel zopet razglas.

Dne 19. avgusta so ubili na Storišču 34 letnega Nemca, ravnatelja "Volksbanke" v Kranju. Ime mu je bilo Walter Hecker. Sum je padel na nekoga Milorada Stosiča, ki je bil med talci v Begunjah.

Splošno mnenje med ljudmi je bilo, da Stosič ni mogel biti udeležen pri umoru, ker je bil v Begunjah v zaporu že nekaj dni pred umorom. Kljub temu je bil obsojen in so ga v Kranju javno obesili. Radi tega so ljudje prepričani, da se je Stosič sam javil in vzel nase krivdo, da bi na ta način rešil deset drugih talcev gotove smrti. O Stosičevi obsodbi in smrti je izšel zopet razglas.

Dne 19. avgusta so ubili na Storišču 34 letnega Nemca, ravnatelja "Volksbanke" v Kranju. Ime mu je bilo Walter Hecker. Sum je padel na nekoga Milorada Stosiča, ki je bil med talci v Begunjah.

Splošno mnenje med ljudmi je bilo, da Stosič ni mogel biti udeležen pri umoru, ker je bil v Begunjah v zaporu že nekaj dni pred umorom. Kljub temu je bil obsojen in so ga v Kranju javno obesili. Radi tega so ljudje prepričani, da se je Stosič sam javil in vzel nase krivdo, da bi na ta način rešil deset drugih talcev gotove smrti. O Stosičevi obsodbi in smrti je izšel zopet razglas.

Dne 19. avgusta so ubili na Storišču 34 letnega Nemca, ravnatelja "Volksbanke" v Kranju. Ime mu je bilo Walter Hecker. Sum je padel na nekoga Milorada Stosiča, ki je bil med talci v Begunjah.

Splošno mnenje med ljudmi je bilo, da Stosič ni mogel biti udeležen pri umoru, ker je bil v Begunjah v zaporu že nekaj dni pred umorom. Kljub temu je bil obsojen in so ga v Kranju javno obesili. Radi tega so ljudje prepričani, da se je Stosič sam javil in vzel nase krivdo, da bi na ta način rešil deset drugih talcev gotove smrti. O Stosičevi obsodbi in smrti je izšel zopet razglas.

Dne 19. avgusta so ubili na Storišču 34 letnega Nemca, ravnatelja "Volksbanke" v Kranju. Ime mu je bilo Walter Hecker. Sum je padel na nekoga Milorada Stosiča, ki je bil med talci v Begunjah.

Splošno mnenje med ljudmi je bilo, da Stosič ni mogel biti udeležen pri umoru, ker je bil v Begunjah v zaporu že nekaj dni pred umorom. Kljub temu je bil obsojen in so ga v Kranju javno obesili. Radi tega so ljudje prepričani, da se je Stosič sam javil in vzel nase krivdo, da bi na ta način rešil deset drugih talcev gotove smrti. O Stosičevi obsodbi in smrti je izšel zopet razglas.

Dne 19. avgusta so ubili na Storišču 34 letnega Nemca, ravnatelja "Volksbanke" v Kranju. Ime mu je bilo Walter Hecker. Sum je padel na nekoga Milorada Stosiča, ki je bil med talci v Begunjah.

Splošno mnenje med ljudmi je bilo, da Stosič ni mogel biti udeležen pri umoru, ker je bil v Begunjah v zaporu že nekaj dni pred umorom. Kljub temu je bil obsojen in so ga v Kranju javno obesili. Radi tega so ljudje prepričani, da se je Stosič sam javil in vzel nase krivdo, da bi na ta način rešil deset drugih talcev gotove smrti. O Stosičevi obsodbi in smrti je izšel zopet razglas.

Dne 19. avgusta so ubili na Storišču 34 letnega Nemca, ravnatelja "Volksbanke" v Kranju. Ime mu je bilo Walter Hecker. Sum je padel na nekoga Milorada Stosiča, ki je bil med talci v Begunjah.

Splošno mnenje med ljudmi je bilo, da Stosič ni mogel biti udeležen pri umoru, ker je bil v Begunjah v zaporu že nekaj dni pred umorom. Kljub temu je bil obsojen in so ga v Kranju javno obesili. Radi tega so ljudje prepričani, da se je Stosič sam javil in vzel nase krivdo, da bi na ta način rešil deset drugih talcev gotove smrti. O Stosičevi obsodbi in smrti je izšel zopet razglas.

Dne 19. avgusta so ubili na Storišču 34 letnega Nemca, ravnatelja "Volksbanke" v Kranju. Ime mu je bilo Walter Hecker. Sum je padel na nekoga Milorada Stosiča, ki je bil med talci v Begunjah.

Splošno mnenje med ljudmi je bilo, da Stosič ni mogel biti udeležen pri umoru, ker je bil v Begunjah v zaporu že nekaj dni pred umorom. Kljub temu je bil obsojen in so ga v Kranju javno obesili. Radi tega so ljudje prepričani, da se je Stosič sam javil in vzel nase krivdo, da bi na ta način rešil deset drugih talcev gotove smrti. O Stosičevi obsodbi in smrti je izšel zopet razglas.

Dne 19. avgusta so ubili na Storišču 34 letnega Nemca, ravnatelja "Volksbanke" v Kranju. Ime mu je bilo Walter Hecker. Sum je padel na nekoga Milorada Stosiča, ki je bil med talci v Begunjah.

Splošno mnenje med ljudmi je bilo, da Stosič ni mogel biti udeležen pri umoru, ker je bil v Begunjah v zaporu že nekaj dni pred umorom. Kljub temu je bil obsojen in so ga v Kranju javno obesili. Radi tega so ljudje prepričani, da se je Stosič sam javil in vzel nase krivdo, da bi na ta način rešil deset drugih talcev gotove smrti. O Stosičevi obsodbi in smrti je izšel zopet razglas.

Dne 19. avgusta so ubili na Storišču 34 letnega Nemca, ravnatelja "Volksbanke" v Kranju. Ime mu je bilo Walter Hecker. Sum je padel na nekoga Milorada Stosiča, ki je bil med talci v Begunjah.

Splošno mnenje med ljudmi je bilo, da Stosič ni mogel biti udeležen pri umoru, ker je bil v Begunjah v zaporu že nekaj dni pred umorom. Kljub temu je bil obsojen in so ga v Kranju javno obesili. Radi tega so ljudje prepričani, da se je Stosič sam javil in vzel nase krivdo, da bi na ta način rešil deset drugih talcev gotove smrti. O Stosičevi obsodbi in smrti je izšel zopet razglas.

Dne 19. avgusta so ubili na Storišču 34 letnega Nemca, ravnatelja "Volksbanke" v Kranju. Ime mu je bilo Walter Hecker. Sum je padel na nekoga Milorada Stosiča, ki je bil med talci v Begunjah.

Splošno mnenje med ljudmi je bilo, da Stosič ni mogel biti udeležen pri umoru, ker je bil v Begunjah v zaporu že nekaj dni pred umorom. Kljub temu je bil obsojen in so ga v Kranju javno obesili. Radi tega so ljudje prepričani, da se je Stosič sam javil in vzel nase krivdo, da bi na ta način rešil deset drugih talcev gotove smrti. O Stosičevi obsodbi in smrti je izšel zopet razglas.

BEKANNTMACHUNG

Izredno sodišče, postavljeno od šefa civilne uprave za pre-sojanje komunističnih nasilij, je obsodilo na smrt na večalih dne 19. avg. Milorada Stosiča, nočnega ubežnika, stanujočega v Trzinu.

Obesenje se je danes izvršilo v Kranju javno. Stosič je bil član komunistične nasilne bande in je umoril nemškega državljana Walterja Heckerja.

Bled, 23. avgusta 1941

Kutcher, načelnik civilne uprave.

Dne 18. avgusta je bil na cesti med Trzinom in Črnučami iz zasede ustreljen 35 letni čev-ljarski pomočnik Alojzij Maj-henč. Tri dni kasneje je bil ponoči z ročnimi granatami izvršen napad na Dobravi pri Kropi na cestarja Dežmana in neko Ropotarko. Dolžili so ju bili, da sta ovajala ubežnike Ropotarka je bila le lažje ranjena in so jo odpeljali v bolnišnico na Golnik.

Dne 21. avgusta je bil ubit gostilničar v Dobu pri Domž-lah. Isti dan so ubežniki s stroj-nico napadli na cesti, ki vodi skozi gozd med Smlednikom in Vikrečavi avto, ki sta se v njem vozila baron Lazarini in njegova žena. Napadalcu so mislili, da se pelje policijski komisar dr. Skalka. Baronica je bila težko ranjena in je kmalu po-tem umrla, dočim je baron od-nesel le lažje praske.

V osvetlo za te čine je bilo ustreljenih 10 ljudi, in sicer 22. avgusta. Te desetorice pa niso vzeli v Begunjah, ampak so jih brž nabrali med prebivalstvom kamniškega okraja. Pravijo, da so jih jemali kar od dela na polju ali na skednjih. Tako so bili od dela naravnost v smrt. Pet so jih ustrelili pri Smled-niku poleg ceste, kjer sta bila napadena baron in baronica. Dva pet nekje v Dobu, kjer je bil umorjen omenjeni gostil-ničar. Trupla so pustili viseti na kolih nekaj dni v svaro lu drugim. Baron Lazarini se je po povratku z ženinoga pogre-ba peljal prav mimo visečih trupel peterih žrtev.

O tem je izšel naslednji o-glas:

Kutcher, načelnik civilne uprave.

Dne 22. avgusta zvečer je bil na Ljubnem v občini Brezje, ustreljen na svojem domu čev-ljar Praprotnik Ciril To se je zgodilo v sledečih okoliščinah.

Isti dan popoldne je bilo več moških skupaj v gostilni na Črnučah pri Brezjah. Tudi Ci-iril Praprotnik je bil tam. Imeli so ga pa na sunu, da je zaup-nik gestapovcev. Zato so ga tam javno svarili, naj se čuva, ker maskevarje ni daleč. Pra-protnik je kljubovalno odgo-varjal, da je dosti star in da ve, kaj dela.

Zvečer ob 9. so se zglasili pri njem na domu trije neznamni moški. Vprašali so ga, če ima napredaj par narejenih čevljev. Praprotnik je prinesel kazat tak par in so ga ogledovali. Tu-di Praprotnikova žena je bila pričujoča. Eden prišlecev jo je poprosil, naj mu prinese vode. Žena je odšla, tedaj je pa počil strel in Praprotnik se je zgru-dil smrtno zadet. Žena je pla-nila v sobo, pa tujci so bili že med vrati. Eden je rekel ženi, da se bo od sedaj naprej tako zgodilo z vsakim izdajalcem.

Praprotnica pravi, da ni mo-gla nobenega spoznati. To pa za gotovo ve, da nihče izmed pozneje ustreljenih ni bil med njimi. Nekateri so bili celo Praprotnikovi osebni prijatelji.

Pogreb ubitega Praprotnika se je vršil v nedeljo dopoldne. Domačinov je bilo zelo malo pri pogrebu, pač pa so se ga v velikem številu udeležili gesta-povci in darovali tudi venec. Zanimivo je, da so med pogre-bom orožniki blokirali s stroj-nicami prostor okoli pokopališ-ča, ki je ob cerkvi.

Ko se je vršil ta spreved na pokopališče je šel tik mimo trupel petih Ljubljencev, ki so bili prejšnji dan ustreljeni radi smrti Praprotnikove.

(Nadaljevanje prihodnjic.)

Kutcher, načelnik civilne uprave.

Dne 22. avgusta zvečer je bil na Ljubnem v občini Brezje, ustreljen na svojem domu čev-ljar Praprotnik Ciril To se je zgodilo v sledečih okoliščinah.

Isti dan popoldne je bilo več moških skupaj v gostilni na Črnučah pri Brezjah. Tudi Ci-iril Praprotnik je bil tam. Imeli so ga pa na sunu, da je zaup-nik gestapovcev. Zato so ga tam javno svarili, naj se čuva, ker maskevarje ni daleč. Pra-protnik je kljubovalno odgo-varjal, da je dosti star in da ve, kaj dela.

Zvečer ob 9. so se zglasili pri njem na domu trije neznamni moški. Vprašali so ga, če ima napredaj par narejenih čevljev. Praprotnik je prinesel kazat tak par in so ga ogledovali. Tu-di Praprotnikova žena je bila pričujoča. Eden prišlecev jo je poprosil, naj mu prinese vode. Žena je odšla, tedaj je pa počil strel in Praprotnik se je zgru-dil smrtno zadet. Žena je pla-nila v sobo, pa tujci so bili že med vrati. Eden je rekel ženi, da se bo od sedaj naprej tako zgodilo z vsakim izdajalcem.

Praprotnica pravi, da ni mo-gla nobenega spoznati. To pa za gotovo ve, da nihče izmed pozneje ustreljenih ni bil med njimi. Nekateri so bili celo Praprotnikovi osebni prijatelji.

Pogreb ubitega Praprotnika se je vršil v nedeljo dopoldne. Domačinov je bilo zelo malo pri pogrebu, pač pa so se ga v velikem številu udeležili gesta-povci in darovali tudi venec. Zanimivo je, da so med pogre-bom orožniki blokirali s stroj-nicami prostor okoli pokopališ-ča, ki je ob cerkvi.

Ko se je vršil ta spreved na pokopališče je šel tik mimo trupel petih Ljubljencev, ki so bili prejšnji dan ustreljeni radi smrti Praprotnikove.

(Nadaljevanje prihodnjic.)

Kutcher, načelnik civilne uprave.

Dne 22. avgusta zvečer je bil na Ljubnem v občini Brezje, ustreljen na svojem domu čev-ljar Praprotnik Ciril To se je zgodilo v sledečih okoliščinah.

Isti dan popoldne je bilo več moških skupaj v gostilni na Črnučah pri Brezjah. Tudi Ci-iril Praprotnik je bil tam. Imeli so ga pa na sunu, da je zaup-nik gestapovcev. Zato so ga tam javno svarili, naj se čuva, ker maskevarje ni daleč. Pra-protnik je kljubovalno odgo-varjal, da je dosti star in da ve, kaj dela.

Zvečer ob 9. so se zglasili pri njem na domu trije neznamni moški. Vprašali so ga, če ima napredaj par narejenih čevljev. Praprotnik je prinesel kazat tak par in so ga ogledovali. Tu-di Praprotnikova žena je bila pričujoča. Eden prišlecev jo je poprosil, naj mu prinese vode. Žena je odšla, tedaj je pa počil strel in Praprotnik se je zgru-dil smrtno zadet. Žena je pla-nila v sobo, pa tujci so bili že med vrati. Eden je rekel ženi, da se bo od sedaj naprej tako zgodilo z vsakim izdajalcem.

Praprotnica pravi, da ni mo-gla nobenega spoznati. To pa za gotovo ve, da nihče izmed pozneje ustreljenih ni bil med njimi. Nekateri so bili celo Praprotnikovi osebni prijatelji.

Pogreb ubitega Praprotnika se je vršil v nedeljo dopoldne. Domačinov je bilo zelo malo pri pogrebu, pač pa so se ga v velikem številu udeležili gesta-povci in darovali tudi venec. Zanimivo je, da so med pogre-bom orožniki blokirali s stroj-nicami prostor okoli pokopališ-ča, ki je ob cerkvi.

Ko se je vršil ta spreved na pokopališče je šel tik mimo trupel petih Ljubljencev, ki so bili prejšnji dan ustreljeni radi smrti Praprotnikove.

(Nadaljevanje prihodnjic.)

Kutcher, načelnik civilne uprave.

Dne 22. avgusta zvečer je bil na Ljubnem v občini Brezje, ustreljen na svojem domu čev-ljar Praprotnik Ciril To se je zgodilo v sledečih okoliščinah.

Isti dan popoldne je bilo več moških skupaj v gostilni na Črnučah pri Brezjah. Tudi Ci-iril Praprotnik je bil tam. Imeli so ga pa na sunu, da je zaup-nik gestapovcev. Zato so ga tam javno svarili, naj se čuva, ker maskevarje ni daleč. Pra-protnik je kljubovalno odgo-varjal, da je dosti star in da ve, kaj dela.

Zvečer ob 9. so se zglasili pri njem na domu trije neznamni moški. Vprašali so ga, če ima napredaj par narejenih čevljev. Praprotnik je prinesel kazat tak par in so ga ogledovali. Tu-di Praprotnikova žena je bila pričujoča. Eden prišlecev jo je poprosil, naj mu prinese vode. Žena je odšla, tedaj je pa počil strel in Praprotnik se je zgru-dil smrtno zadet. Žena je pla-nila v sobo, pa tujci so bili že med vrati. Eden je rekel ženi, da se bo od sedaj naprej tako zgodilo z vsakim izdajalcem.

Praprotnica pravi, da ni mo-gla nobenega spoznati. To pa za gotovo ve, da nihče izmed pozneje ustreljenih ni bil med njimi. Nekateri so bili celo Praprotnikovi osebni prijatelji.

Pogreb ubitega Praprotnika se je vršil v nedeljo dopoldne. Domačinov je bilo zelo malo pri pogrebu, pač pa so se ga v velikem številu udeležili gesta-povci in darovali tudi venec. Zanimivo je, da so med pogre-bom orožniki blokirali s stroj-nicami prostor okoli pokopališ-ča, ki je ob cerkvi.

Požigalec

(Nadaljevanje s 3. str.)

hitel drugi, po kratkem odmo-ru tretji.

"Iz mesta," je pomislil Gregor. "Ti obvarujejo cerkev. Tej nisem nameraval škodova-ti. Kako bi, saj sem vendar še minuli teden popravljal streho in zlebove, ker je ob dežju vedno teklo po zidu."

Zadilhal je prosteje.

"Gostilničar pa — ali ni za-sluzil, kar je prišlo nanj? Ali je bilo treba, da mi je odpove-dal službo in je najel drugega? Spodil me je, lahko rečem. Ker sem vsak dan pijan, pravi."

Postal je v mislih. Še bolj trpko še bolj težko mu je leglo na srce.

"Res, pitje je moja nesreča. Ko bi žganja ne bilo! Morda bi ne bilo prišlo tako daleč. Ne, gotovo ne bi! Vsega tega ne bi imel na vesti!"

Vaječal je pod težo, ki jo je v tem hipu začutil na vesti. Globlje mu je upognila voljo in moč nego ves ta večer do sedaj. S silo se je skušal otresti.

"Kaj bi to! Krčmarju je seve lahko. Vsak dan je mesa in pšeničjaka sit in vino pije naj-bol